

Cem AVŞAR

Tekirdağ Milletvekili

Güvenlik Ve İstihbarat Komisyonu Üyesi

28648

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 16.05.2025

Cem AVŞAR

Tekirdağ Milletvekili

Tarım ülkemizin en stratejik öneme haiz sektörlerinden biridir. Ülkemiz ovaları, havzaları, iklimi ve coğrafyasıyla dünyanın tarıma elverişli en önemli coğrafyalarından biridir. Türkiye bünyesinde yetiştirilen 200'ün üzerinde ürünle yüksek bir tarımsal potansiyele sahiptir. Birçok ürün bazında dünyada ilk sırada yer almaktadır. Bu potansiyeliyle ülkemizde tarım istihdamı 4,7 milyon kişi ve toplam istihdamdaki payı da %14 seviyelerindedir.

"Türkiye'nin hakiki sahibi ve efendisi gerçek üretici olan köylüdür." misyonuyla ve "Milli ekonominin temeli ziraattır." felsefesiyle 100 yıl önce Gazi çiftliğini kurarak bilimsel tarımı başlatan Mustafa kemal Atatürk o yıllarda traktörle üretime başlamış, hayvan ve tohum ıslahı, kooperatifler gibi tarıma yönelik birçok zamanına göre yenilik sayılan adım atılmıştır. Aynı zamanda İzmir İktisat Kongresinde tarım önceliklendirilmiş, gerekli altyapı, tarımsal üretimden sanayiye geçiş, şeker ve çay fabrikaları gibi önemli projeler hayata geçirilmiştir.

Günümüz tarım politikaları ve üretim durumuna baktığımızda Türkiye tarımda kendine yeterliyken bu yeterliliği yüksek girdi maliyetleri, ithalat, dışa bağımlılık, yanlış dış ticaret uygulamaları, yetersiz altyapı, plansız ve niteliksiz mali destek gibi sebepler dolayısıyla artık bu yeterlilik seviyesinin oldukça aşağıya indiği görülmektedir. Ülkemiz sahip olduğu yüksek tarım potansiyeline rağmen dışa bağımlılığı her geçen gün artan bir ülke konumuna gelmiştir. Sıklıkla ithalata başvurarak ve gümrük tarifelerini sıfırlayarak yanlış dış politika uygulamalarına gidilmiştir.

Trakya'da özellikle de Tekirdağ'da yetişen ay çiçeği üretimi de %50'lere kadar düşmüş ve kendine yeterli olmaktan çıkmıştır. Mısır üretiminde kendine yetme durumu %80'lerin üzerinde olmasına rağmen basında çokça tartışıldığı üzere 1 milyon ton mısır ithalatı için gümrük vergileri sıfırlanmıştır. Örneğin Türkiye'de yemde yıllık 3 milyon tonun üzerinde soya tüketilmekte ancak sadece %4- %5'ini kendimiz üretebilmekteyiz ve kalanın tamamını ithal edilmektedir. Pamukta ise üretilenden daha fazlası ithal edilmektedir. Yüz ölçümü Konya Ovası kadar bile olmayan ülkelerden hububat ithal eder duruma gelinmiştir. Yaş meyve sebze dışa bağımlılığımız katbekat artmıştır. Bakliyat ürünlerinde 1990'lı yıllarda Türkiye dünyada en fazla üretim yapan en fazla ihracat yapan ülkelerden biriyken bugün mercimek, fasulye, bezelye nohut, buğday, arpa, pirinç gibi ürünlerde dışa bağımlılık artmıştır. Üretimin azalması ve

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 Faks: 0 (312) 420 24 76 E-Mail: cem.avsar@tbmm.gov.tr

Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA

28648

Cem AVŞAR

Tekirdağ Milletvekili

Güvenlik Ve İstihbarat Komisyonu Üyesi

özellikle kuraklığında etkisiyle Rusya ve Ukrayna'dan makarna ve un yapımı için buğday ithalatı yapılmaktadır.

Türkiye'nin tarımdaki temel sorunlarından birisi de bakan değişikliğinin tüm politikalara yansması ve sil baştan uygulamalara gidilmesidir. Bunun yanında Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçtikten 7 yıl sonra ancak tarımla ilgili kurullar oluşturulabilmiştir.

Hayvancılığa baktığımızda özellikle 2010 yılından sonra uygulanan ithalat politikasıyla ülkemiz hayvanın kendisini, yemini, gübresini, hatta çobanını bile ithal etmekte ve çok yüksek oranda dışa bağımlıdır. Ülkemizde hayvancılıkta planlı üretim, 2024 itibariyle bitkisel üretimde ise 1 Ocak 2025 itibariyle başlamıştır. Ancak uygulamada etkileri görülmemektedir. Soğan stratejik ürünler arasında ve planlama kapsamında olan ürünken üretimin fazla fiyatların düşük olması üreticiyi mağdur etmektedir.

Tarımsal üretimin en çok yapıldığı kırsalda birçok köy okulunun kapatılması insanların köyü boşaltmasına ve tarımsal aktivitenin zarar görmesi de bir başka gerçektir. Bunu yanında pestisit sorunu hala güncelliğini korumaktadır.

Ülkemiz, 200'den fazla çeşit ürün üretme kapasitesiyle Avrupa'da birinci sırada olmasına karşın enflasyonda da -özellikle gıda enflasyonunda birinci sırada olduğu görülmektedir. Türkiye su zengini bir ülke olarak bilindiği halde tarımda suyun kullanım verimliliği risk düzeyindedir. Ülkemizde suyun %77'si tarımda kullanılmakta ancak uzmanlara göre barajlardaki su tarlaya açık kanallarla getirildiğinden suyun yaklaşık yarısını yolda kaybedilmektedir. Hatta Aydın, Denizli, Kırıkkale, Kahramanmaraş gibi birçok ilimizde barajların tarımsal sulamaya kapatıldığı veya sezonda sadece bir defa veya iki defa su verebilir uygulamalarına geçildiğini görmekteyiz. Su kanalları bakımı ve onarımının yapılmaması ve kapalı devre sisteminin uygulanmaması temel sebep oluşturmaktadır.

Bir diğer önemli sorun ise girdi maliyetlerindeki yüksek fiyat artışıdır. Fiyat politikası ve dış ticaret uygulamaları çiftçinin kâr marjını düşürmekte, rekabet ortamını zayıflatmakta ve üretimden uzaklaştırmaktadır.

Tarımsal destek uygulaması ise 2006 yılında 5488 sayılı Tarım Kanunu ile düzenlenmiştir. Bu kanun ile tarımsal desteklerin gayri safi milli hasılanın en az %1'inden az olmamasını öngörmektedir. Ancak 19 yıldır bu hüküm uygulanmamıştır. Milli bir mesele olan tarıma en azından kanuni olarak verilen destek miktarına riayet edilmesi gerekmektedir.

Bütçede tarıma ayrılan miktara baktığımızda 2024 yılında 91,9 milyar liralık destek verilirken 2025'te 135 milyar liralık destek verildiği görülmektedir. Her ne kadar verilen bu tarımsal desteklerinin düzenli yapıldığı imajı kamuoyuna verilse de yıllık desteklerin verilme zamanı sürekli bir sonraki yıla sarkmaktadır. Bununla birlikte Sayıştay raporlarında bulgu olduğu üzere dağıtılan desteklerin nerede kullanıldığı, üretimi artırıp artırmadığı, kaliteye ve verimliliğe etkisi bakımından "etki analizlerinin" yapılması gerektiği önemli bir konudur.

Geçtiğimiz günlerde tarımda, mevsimsel etkiler sebebiyle zirai don olayı yaşanmış ve birçok ürün zarar görmüştür. Bu kapsamda Tarım Bakanlığı tarafından tespitler yapıldığını ve gerekli

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 **Faks:** 0 (312) 420 24 76 **E-Mail:** cem.avsar@tbmm.gov.tr

Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili
Güvenlik Ve İstihbarat Komisyonu Üyesi

28648

destekleme çalışmalarının yapılacağı ifade edilmiştir. Bunun yanında seçim bölgem Tekirdağ başta olmak kuraklık da beklenmektedir. Bu durum üretimde ciddi düşüşe sebep olacak ve enflasyonu tetiklemesi söz konusudur.

Stratejik bir önem taşıyan tarım potansiyelin ekonomik değere dönüşmesi; verimliliğin, kalitenin, üretimin, kendine yeterliliğin sağlanması; ithalat ve sıfır gümrük tarifesiyle dış ticaret bağlamında düzenlenmesi, planlı üretim ve piyasanın üretici lehine dizayn edilmesi, desteklemelerin zamanında ve yeterli miktarda yapılması, kırsal kalkınmanın desteklenmesi gibi birçok tedbirin alınması önem arz etmektedir.

Bu bağlamda;

1. 5488 sayılı Tarım Kanunu 21 inci maddesiyle “*Bütçeden ayrılacak kaynak, gayrisafi millî hasılanın yüzde birinden az olamaz.*”, şeklinde düzenlenen hükmü neden uygulanmamaktadır? Verilen tarımsal destek miktarı yeterli midir? Söz konusu tarımsal desteklerin nerede kullanıldığının tespiti; üretim artışı, kalite ve verimliliğe etkisi bakımından gerekli “etki analizlerinin” yapılması hususunda bir çalışmanız var mıdır?
2. İthalat artışı, dışa bağımlılık, stratejik ürünlerde gümrük tarifesiyle sıfırlama gibi tarımsal üretim kapasitesine zarar veren bu tarz dış ticaret politikalarına karşın yerli üreticiyi korumaya yönelik bir çalışmanız var mıdır? Dış ticaret açısından ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla ortak bir çalışmanız bulunmakta mıdır?
3. Ülkemiz, 200'den fazla türde ürün üretme potansiyeliyle Avrupa'da birinci sırada olmasına karşın enflasyonda da -özellikle gıda enflasyonunda- birinci sırada yer almaktadır. Bu tezatlık nasıl değerlendirilmektedir? Bu hususta uygulanan tarım politikalarının bir etkisi olduğu düşünülmekte midir? Buna karşın ne tür tedbirler alınmaktadır?
4. Tarımsal potansiyelin artırılması, üreticinin kâr marjının iyileştirilmesi, verimlilik ve kendine yeterliliğin sağlanması bakımından; kırsalda tarımın kalkınması, genç istihdamın sağlanması, geriye göçün teşvik edilmesi, teknoloji kullanımının artırılması gibi konularda ne tür çalışmalar yapılmaktadır? Mevcut çalışmaları ihtiyaçlar bağlamında yeniden düzenlemeyi planlıyor musunuz?
5. Bakanlığınızın stratejik amaçları bağlamında zirai don olayında yaşandığı üzere ülkemizin iklim özellikleri ve doğa şartları göz önüne alınarak kuraklık, sel, dolu, yangın vb. afetlere karşın hazırlanan bir acil eylem planınız var mıdır? Varsa hangi eylemleri içermekte ve bu hususta ayrılan kaynak miktarı nedir?

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 Faks: 0 (312) 420 24 76 E-Mail: cem.avsar@tbmm.gov.tr

Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA